PL/Exprimátor Prahy Jan Koukal: Starosta Kolář se úmyslně dopustil podlého faulu, a to se ve slušných rodinách nedělá (Rozhovor)

- CZ24 News | 24. dubna 2020

ČESKO: „Vláda pracuje chaoticky, bez koncepce, a prioritním cílem není zdraví obyvatelstva, ale dobré PR vybraných členů vlády," říká bývalý velvyslanec a někdejší primátor Prahy Jan Koukal. Skutečným příkladem pro řešení epidemie je podle něj Taiwan nebo Jižní Korea. V rozhovoru promluvil o Rakousku, Německu, nevynechal ani EU a zmínil „druhořadé politiky v Bruselu". Velmi rázně se vyjádřil na adresu WHO a jejího generálního ředitele. Na závěr se vrátil ještě i k odstranění sochy maršála Koněva; padla slova „podlý faul".

Je to už více než měsíc, co vláda ČR vyhlásila stav nouze. K tomu se pojí celá řada opatření: uzavření škol, hranic, omezení pohybu… Jak zatím kroky vlády hodnotíte?

Vím, že doba hodnocení teprve přijde a teď se máme soustředit na souboj s virem, ale… Vláda pracuje chaoticky, bez koncepce, a prioritním cílem není zdraví obyvatelstva, ale dobré PR vybraných členů vlády. Celé snažení vlády začalo velice pozdě, v prohlášení nejsou jenom nepřesnosti a neustále změny, ale i řekněme dnes diplomaticky úmyslné nepravdy. Absolutní selhání bylo ve včasném zajištění zdravotníků ochrannými prostředky. Obyvatelé se zajišťují svépomocí sami. Způsob nákupu materiálu se musí, po ukončení první vlny nákazy a dosažení přijatelné úrovně jejího výskytu, vyšetřit a podivné praktiky na té nejvyšší úrovni potrestat.

Země, které jsou skutečným příkladem pro řešení epidemie – Jižní Korea, Taiwan nebo Izrael – začaly s opatřeními dříve, než se objevila nákaza u nich doma. Například Taiwan:

První výskyt nakaženého obyvatele Taiwanu je podle metodiky WHO ze dne 25. února. První kontroly na hranicích pro cestující z Číny, především z Wu-chanu, na teplotu a respirační onemocnění byly zavedeny 31.12.2019!

Ke dni 30.1.2020 vyráběl Taiwan 4 miliony roušek denně! 3. února bylo 3000 pracovníků pošty vyčleněno pro distribuci roušek a respirátorů do 6515 lékáren a 52 vytvořených center. 11. února nastoupilo 1800 vojáků plus zálohy ke 28 výrobcům roušek, respirátorů, teploměrů, testovacích souprav a dalšího zdravotnického materiálu.

Mám pokračovat?

Omezení pohybu zdaleka není samospasitelné. Zajímavá je v tomto směru aplikace společnosti Apple – Mobility Trends. Můžete si ji pustit z webového prohlížeče. Například ve Španělsku v první dekádě března klesla mobilita přístrojů z produkce Apple o 79 % ve vozidle, u pěších o 88 % a v tranzitu o 91 %. Apple má data z pohybu přístrojů, kde je důležitý pohyb, a nikoliv přesné místo, a tudíž konkrétní osoba. Na straně druhé je třeba Taiwan, kde je pokles v mobilitě, ale už dnešní stav je +4 % proti 13.1., kdy měření začalo. Nejvyšší pokles byl 25 %. Jenomže omezení začala na Taiwanu v únoru.

Neodpustím si komentář k „chytré" – neboli ve skutečnosti hloupé – karanténě. Zkuste si sami v klidu bez pohybu zjistit polohu svého mobilu na běžném smartphonu. Přesnost je v lepším případě kolem 10 m, často 50 m i více. Přesnější určení místa mají novější přístroje, ale po 3 hodinách vám dojde při velké přesnosti baterie. Takže tato verze karantény je jenom PR pro méně počítačově

gramotné. A také pro to, aby se do budoucna prolomila metoda sledování každého z nás, pokud si stát zamane.

Z toho všeho a z mnoha dalších věcí se ukazuje jako podstatné to, že gloriola velkého manažera v čele státu, pro kterou mnozí ANO volí, má více než zásadní trhlinu. Kroky autoritářsky vedené vlády vykazují jasné prvky manažerského selhání.

A co říci na chystané „rozvolňování" některých těchto opatření, ať už třeba škola pro některé žáky, postupné otevírání obchodů, služeb, např. kadeřnictví…?

Chaos… Některá vyjádření a zdůvodnění členů vlády, například k uvolnění kadeřnictví pro psy a kočky nebo způsob provozu školských zařízení, by nevymyslel ani klasik naší kocourkovské ságy Ondřej Sekora. Snad nejlepším vtipem je premiérský rozvoz roušek těm, kteří je nemají. Samozřejmě existuje mnoho řešení pro to, aby kadeřnictví byla otevřena. Jak fungují zdravotnická zařízení, třeba zubaři? Tam je kontakt pacienta-zákazníka daleko přímější, intimnější než u holiče nebo kadeřníka. Ostatně, máte pocit, že na tiskovkách defilující ministři a ministryně jsou neupraveni? Mají oni nějaké speciální výjimky a zvláštní kadeřnické a holičské služby?

Velké emoce vyvolávají uzavřené hranice. Je, podle vás, toto opatření stále namístě? A co říci na pravidla pro takzvané pendlery?

Pendleři jsou projevem především slabosti vůči sousednímu Německu – a samozřejmě to jde proti logice omezování možnosti přenosu nákazy a kontaktu s nakaženými. Jinak, omezení provozu na hranicích má své ratio. Především, ani v Evropě nejsme lidé stejní.

Naše zdravotní systémy jsou rozdílné, například v otázce povinné vakcinace vůči některým jiným nemocem, které se ukazují jako účinné i v této situaci. Ochota respektovat jistá omezení, a především schopnost řešit krizové situace sami bez vlády a centrálních úřadů, osobní nasazení zdravotníků, fungování a nefungování armády v kritických situacích uvnitř státu a mnoho dalších odlišností – to jsou faktory, které vytváří obrovské rozdíly mezi šířením nákazy v jednotlivých zemích. Vezměte si ten nahoře uvedený příklad Taiwanu z přelomu roku, nebo Portugalsko a Španělsko, ke srovnání přímých sousedů.

Na straně druhé, uvolnění hranic, které potřebujeme jako exportně zaměřená země, souvisí se základním problémem pro souboj s koronavirem, a to je u nás neschopnost měřit a testovat. Tady technologie nabízí několik racionálních opatření, ke kterým je vláda hluchá. Už jenom prostý bezkontaktní teploměr s potřebnou přesností by měl být zajištěn pro všechny v první linii. Na hranicích jde ale o víc než jen o tamní státní pracovníky. Třeba právě zde potřebná dezinfekce. Dnešní metody dezinfekce jsou opravdu dál, než je otírání hadrem namočeným v dezinfekčním prostředku, který navíc bylo zakázáno některým u nás produkovat. Proč?

Mnohé studie ukazují, že mobilita není tím nejdůležitějším faktorem, pokud opatření byla přijata včas, především zdravotníci, ale i občané všech věkových skupin mají dostatek ochranných prostředků a existuje občanská disciplína v těch nejjednodušších hygienických věcech. Pak následuje pružnost státu a jeho schopnost přijmout farmaka, která jsou jinde alespoň částečně úspěšná. To u nás není, a je to „hřích" páchaný na nemocných. Bohužel se ukazuje, že to u nás také souvisí s podivným vládním způsobem zásobování zdravotnickým materiálem.

Vláda vyhlásila různé formy pomoci OSVČ, zaměstnavatelům, rodičům s dětmi… Jsou dostatečné? Například senátor Tomáš Goláň vládě vyčítá, že živnostníkům prý nepomáhá dostatečně a živnostníky kvůli tomu současná krize srazí na dno. Svou neschopnost prý Babišův kabinet přenáší na soukromníky…

Vláda v podstatě ignoruje hospodářské aktivity obyvatelstva, krom těch, kteří pracují ve státní správě a v několika vybraných „velkofirmách“. OSVČ je viditelná, ale zdaleka ne jediná skupina ignorovaného obyvatelstva. To je dlouhodobý trend zvláště této vlády. Vláda vůbec nevnímá, že tito lidé se starají de facto sami o sebe, a navíc produkují významnou část hrubého domácího produktu. Obnovení jejich aktivit není stejný problém jako u VW. Ti zavřou na měsíc a pak znovu otevřou. To se malým a v mnohém inovativním subjektům takto jednoduše nepodaří. Může to trvat léta, a možná se to nepodaří vůbec. Programy vlády mají zmatená pravidla, která – bojím se, že úmyslně – podkopávají využitelnost podpůrných programů.

Podívejte se na výsledky programu COVID-1. Vypadá to tak, že prioritou vlády je víceméně přenést řešení z jedné skupiny obyvatel na druhou, a ne na razantní změně rozpočtu.

Příklad je dočasné odpuštění nájmů těm nájemníkům, kteří mají momentálně finanční problém, a tím přenesení problému na vlastníky domů a bytů. Správa nemovitostí ale něco stojí a odklady, jak všichni víme, jenom opravy prodražují. Je mnoho prozíravých lidí, kteří si investicemi do bytů, které pronajímají, vytvářejí prostředky na důstojné stáří, neboť jejich penze, bez ohledu na vzdělání a odpracovanou dobu, na to nestačí a většinou nedosahuje ani minimální mzdy. Co kdyby stát za ty, co nemohou platit, přechodně nájemné uhradil. Jistě má nakonec daleko více možností, jak se k dlužné částce dostat.

Vysvitlo sluníčko a stát okamžitě pokračuje v oblíbené Ťokově silničářské akci – nová svodidla na každou silničku. Zastavit mnoho aktuálně nepotřebných rozpočtových projektů by bylo určitě přínosnější.

Jako bývalý velvyslanec v Rakousku, co říkáte na to, jakým způsobem se k epidemii postavili v této zemi, a jak v tomto směru zhodnotit Německo?

Nepravdivost Německa je bohužel příkladem pro mnohé politiky v Evropě. Některé výroky kancléřky Merkelové ukazují na zarputilost a nechuť přiznat, že dlouhodobě vytýčená cesta nebyla správná. Při jejím vzdělání výzkumné pracovnice nemohu některým výrokům, postrádajícím rozumné zhodnocení situace, uvěřit. Podle průzkumů to ale Němcům, zdá se, nevadí, a následují svoji premiérku. Čísla, která z Německa vidíme, však nesvědčí o tom, že bychom měli tento vzor následovat. Na straně druhé, je pro nás důležité, aby se Německo hospodářsky stabilizovalo. Určitě nás předběhnou z hospodářských důvodů v otevírání hranic.

Rakousko je nám mentálně bližší, ale formou a způsobem řešení této krize je o pověstných několik koňských délek před námi. Příkladem může být poslední TK předsedy vlády Kurze a ministrů zdravotnictví a vnitra. Všichni stáli bez roušky v polootevřeném skleněném boxu kolem řečnického pultíku. Bylo jím tudíž rozumět, a navíc vystupovali koordinovaně a předávali si podle kompetencí slovo. Představili plán, způsob a logiku jeho tvorby a horizont jeho platnosti. Cílem je dát obyvatelům co největší míru svobody, kterou situace dovoluje. Kroky uvolňování mají logiku. Po skončení tiskovky nasadili řádně vyrobenou roušku a odešli.

V souvislosti s koronavirovou pandemií se začínají hlasitěji ozývat odpůrci Evropské unie. K odstoupení od Lisabonské smlouvy nejprve vyzval Václav Klaus mladší. Poté se k tlaku přidal i Tomio Okamura, který navrhuje referendum a rovnou by vystoupil z EU. Mají jejich návrhy šanci uspět? A bylo by to nyní moudré?

Evropská unie v tuto dobu fakticky neexistuje. Vyjádření jejích představitelů jsou až hloupá a předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová jenom dokazuje fakt, že v Bruselu sedí druhořadí politici vybraní na základě konsenzu mocnějších domácích politiků a podle dohody především osy Berlín-Paříž. My ve svém výběru také postupujeme podle tohoto vzorce a momentálně

považuji za zbytečné komentovat námi nominovanou komisařku.

Nefunguje to – a jednotlivé státy řeší situaci samostatně, případně místními vzájemnými dohodami. Po obnovení, ale už nové jiné normality, se jistě otevře debata o tom, jak dál.

Jak hodnotíte přístup EU v souvislosti s pandemií? Mnozí Evropské unii vyčítají, že se příliš „nevyznamenala“. Ozývá se ale i obhajoba, že unie prý nemá pravomoce ohledně zdravotnictví, ale že pomáhá finančně. Jak to vidíte Vy?

Už jsem v podstatě odpověděl. Nejde o kompetence, ale o autoritu, která se v takovéto situaci vytvoří především racionálností vystoupení, návrhů a dobře stanovenými prioritami. Finanční balík, to je v podstatě vrácení peněz do zemí původu. Navíc, tak jako většinou, je dost pravděpodobné, že k využití těchto prostředků budou stanovena mnohá hendikepující a protismyslná pravidla.

Když jsme u unie, Soudní dvůr EU nedávno konstatoval, že Česko, Polsko a Maďarsko před pěti lety odmítáním povinného přerozdělování žadatelů o azyl nesplnily své povinnosti plynoucí z práva EU. Jak v této době, kde téměř celý svět řeší epidemii, hodnotit takovýto přístup evropského soudu? Je to další věc, která jde na ruku odpůrcům EU?

Vaše otázka jenom podporuje mé předešlé odpovědi. Přidám perličku o sezonních pracovnících pro sklizeň v oněch migrantsky otevřených zemích. Proč vozí tyto pracovníky z Rumunska, Bulharska a Polska – a nevyužijí své sociálně rozhodně lépe zajištěné, často ilegální migranty?

Smutné na postoji Soudního dvora EU navíc je to, že jeho další rozhodnutí budou posuzována ve světle tohoto podivného rozhodnutí. Říká se tomu precedenční systém. Navíc, ten soud se stal navýsost politickým orgánem, a to je porušení dělby moci, které známe od Aristotela a je základem fungování demokratických států.

Americký prezident Donald Trump oznámil, že USA přeruší financování Světové zdravotnické organizace (WHO). Důvodem je podle něj způsob, jakým si WHO počínala při boji s koronavirovou pandemií. Vy jste se k tomu na FB vyjádřil slovy: „Za to mlžení a blábolení je to podle mne odpovídající odměna.“ Můžete být konkrétnější? Co všechno lze WHO v souvislosti s koronavirem vyčítat?WHO a její generální ředitel Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus mi svým vstupem do této světové instituce připomíná bruselskou EU jako takovou a předsedkyni Evropské komise. Jeho vyjádření ke krizi, zvláště v počátečním stadiu, byla pro mne překvapivě politická, a ne odborná. Například jeho výroky k užívání roušek nabraly absolutní obrat, což bych u takto špičkové odborné osoby, bez přiznání omylu, neočekával. Myslím, že podlehl výšinám své funkce a chtěl nás, obyčejné lidičky, jen tak zběžně uchlácholit. To je podle mne nepřípustná nadutost, a ta nebyla vlastní jen jemu, ale i stanoviskům celé instituce. Ostatně, podívejte se, co dominuje na jejich webových stránkách. Fakticky až po výhrůžce prezidenta Trumpa se, jak se zdá, vracejí ke své úloze.

Spojené státy procházejí kvůli koronaviru opravdu vážnou situací, prezident Trump ale slibuje, že uvolní obrovské peníze na záchranu ekonomiky. Nepůjde ale o takovou poslední kapku, která způsobí, že už USA nebudou schopny dál hrát roli globálního policisty?

Jednak, ta jednoduchá úloha globálního policisty dnes už neexistuje, což je vidět například v Sýrii. Na straně druhé, podporuji americkou snahu o záchranu ekonomiky. Je to pro USA i pro nás nesmírně důležité, aby i s rizikem inflačních tlaků se takový motor jako je americká ekonomika udržel v běhu, i když zpočátku trochu pomalejším.

Podívejte se na poslední vývoj v Číně. Čísla jsou nejhorší od konce kulturní revoluce.

Tuto krizi nevyřešíme tím, že se „ušetříme“ k prosperitě, a rozhodně to nebude státní sektor, který by měl být tím hnacím nástrojem. Takže Trumpova podpora je podle mne krok správným směrem. Víte, že v USA je za posledních 14 dnů 22 milionu nezaměstnaných. To je násobně více než v krizi 2008-9.

Je možné, že bez ohledu na vítěze letošních prezidentských voleb de facto skončila nadvláda USA třeba na Blízkém východě? A pokud ano, kdo tamní vakuum vyplní? Rusko, Čína, nebo někdo jiný?

Otevíráte nesnadné téma, kde nikdo nemá jednoduché řešení a „překvapivě“ ani já. Prezident, kterým skončila hegemonie USA, byl Obama. Ze států, které jste jmenoval, jistě posílí Rusko, ale to už se fakticky stalo. Mocenské vakuum už bylo vyplněno před více než rokem. Neslavně vypadla i EU, i když to byla spíše aktivita Francie, a nejen z historických důvodů. Raději připočtěte do seznamu Turecko a SAE.

Určitě dojde k novému pnutí, neboť de facto koronavirem iniciovaný propad spotřeby výrazně snížil význam a cenu ropy na světových trzích. Také se ukáže, že někteří vládcové situaci pandemie doma nezvládli.

Na závěr, jak vy, jako bývalý primátor Prahy, hodnotíte odstranění sochy maršála Koněva, i to, že se to stalo právě v tuto dobu, kdy téměř celý svět bojuje s pandemií? A poznamená to nějak výrazněji naše vztahy s Ruskem?

Obecně si myslím, že sochy symbolizují i svým datem instalace jistou atmosféru ve společnosti, která má historickou hodnotu. Tady teď není prostor rozebírat jakou, a také diskutovat skutečné historické souvislosti. Nesouhlasil jsem svého času například s odstraněním sochy Jana Švermy, přesto, že mám, jako mnozí, v rodině případy komunismem poničených životů. K prapodivnosti dnešního vztahu k sochám se stačí podívat přes oceán, kde na některých univerzitách odstraňují sochy zakladatelů a významných vědců, protože nevyhovují genderově nebo multikulturálně.

To, co ale v tento okamžik považuji za opravdový problém, je podlost odstranění sochy na Praze 6. Odehrálo se to v době, kdy jsme kvůli karanténě fakticky nesměli vycházet ven, a především jsme se nesměli sdružovat. Tj. pan starosta Kolář se úmyslně dopustil podlého faulu, a to se ve slušných rodinách nedělá.